

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Економічний факультет

Кафедра менеджменту і маркетингу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Освітня програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Економіка малого і середнього бізнесу
Викладач (-і)	Михайлів Галина Василівна, доц., к.е.н., доц. менеджменту і маркетингу
Контактний телефон викладача	+380997502803
E-mail викладача	halyna.mykhailiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kmim.pnu.edu.ua/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в українській економіці та суспільстві загалом, потребують усвідомлення широким колом фахівців різних напрямів теоретичних основ функціонування сучасних підприємств малого бізнесу та особливостей їх практичної діяльності у сучасних умовах господарювання. Курс «Економіка малого і середнього бізнесу» як вибіркова загальноекономічна дисципліна охоплює всі ключові розділи прикладної економіки, організації та забезпечення ефективного господарювання підприємств малого бізнесу як важливої структурної ланки суспільного виробництва, дає необхідну сукупність теоретичних і практичних знань з широкого кола питань функціонування підприємства малого бізнесу в ринкових умовах господарювання. Ця навчальна дисципліна орієнтована на здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня ОП Менеджмент організацій і адміністрування спеціальності 073 Менеджмент та покликана ознайомити майбутніх фахівців з усім комплексом питань господарської діяльності підприємства малого бізнесу у сучасній економіці України, сформувати уявлення про місце та значення підприємств цього рівня в економічному розвитку.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета дисципліни – сформувати у майбутніх фахівців сукупність знань та навичок використання наукового інструментарію теорії та практики господарювання, конкретних форм і методів управління, принципів формування й використання виробничого потенціалу; взаємодії всіх видів ресурсів, організацій та ефективності виробничо-комерційної діяльності підприємств малого бізнесу в умовах сучасного ринкового господарювання. Основні завдання дисципліни: • вивчення видів і організаційно-правових форм підприємницької діяльності у сфері малого і середнього бізнесу; • визначення поняття та організаційно-правових особливостей функціонування підприємства малого і середнього бізнесу; • ознайомлення із процесом започаткування нового підприємства малого і середнього бізнесу та його реструктуризацією; • вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств малого бізнесу; • закріплення комплексу економічних знань і засвоєння досягнень теорії та практики управління підприємствами малого бізнесу; • опанування основних методів розрахунку ефективності використання ресурсів підприємства малого і середнього бізнесу; • розкриття шляхів формування конкурентоспроможності підприємства малого і середнього бізнесу; • опанування сучасних методів управління підприємством малого бізнесу та дослідження середовища його функціонування; • ознайомлення зі стратегіями конкурентної поведінки підприємства малого і середнього бізнесу;	

- набуття навичок складання планів підприємницької діяльності, зокрема бізнес-планів для підприємств малого і середнього бізнесу;
- розкриття особливостей інноваційно-інвестиційних процесів у сегменті підприємств малого і середнього бізнесу;
- ознайомлення із зарубіжним досвідом та вітчизняною практикою управління підприємствами малого і середнього бізнесу.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Програмні компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Результати навчання

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
практичні заняття	14
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	073 Менеджмент	3	вибірковий

Тематика курсу

Тема	Форма заняття	Літерату ра	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Сутність малого і середнього бізнесу	Лекція, практичне заняття	1,2,3,6	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 2. Організація і умови функціонування підприємств малого і середнього бізнесу	Лекція, практичне заняття	1,3,7,13	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до	5 балів	До наступного заняття за розкладом

			практичного заняття		
Тема 3. Формування фінансових ресурсів підприємств малого і середнього бізнесу	Лекція, практичне заняття	4,5,6,7,8, 12,16	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	4 бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 4. Система державної підтримки розвитку малого і середнього бізнесу	Лекція, практичне заняття	5,6,7,8,9, 15	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	4 бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 5. Планування діяльності малого і середнього бізнесу	Лекція, практичне заняття	4,5,6,7,8, 14,17	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми	4 бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 6. Оподаткування малого і середнього бізнесу	Лекція, практичне заняття	1,9,10, 14,19	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми	4 бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 7. Економічна безпека та антикризова діяльність на підприємстві малого і середнього бізнесу	Лекція, практичне заняття	3,6,10,18	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми	4 бали	До наступного заняття за розкладом

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	100 бальна – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзаме́н) “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках; “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь,
-----------------------------------	---

	навичок, науковими термінами.					Експериментальна робота (екзамен)	Сума балів з навчальної дисципліни
	Поточне тестування та самостійна робота						
	Модуль 1		Модуль 2				
	Змістовий модуль 1 поточний контроль	Змістовий модуль 2 Самостійна робота	Змістовий модуль 3 Індивідуальне науково-дослідне завдання				
	Теми 1-7	Теми 1-7	Теми 1-7		Теми 1-7		
	30	10	10				
	50					50	100
Семінарські заняття	Загальна підсумкова оцінка за практичні заняття складається за методикою нагромадження балів за результатами поточного контролю знань, тестів. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння і засвоєння матеріалу тем, що виносяться на семінарські заняття, та вміння привселюдно представити засвоєний матеріал, розв'язати задачі. Протягом семестру студент має можливість отримати десять оцінки по 5 балів за кожну усну відповідь. Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час лабораторних занять сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Середній бал за поточний контроль переводиться у 30 бальну шкалу. Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення завдань, перевірка рівня їх виконання та оцінювання. Практичні заняття є ланцюжком, який зв'язує теоретичну підготовку та навчальну практику з дисципліни.						
Самостійна робота	Важливе значення для опанування теоретичним матеріалом має виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань. Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, важливим чинником формування вміння навчатися, що сприяє активізації засвоєння знань; основним засобом опанування навчального матеріалу в позааудиторний час. Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (дві спроби – кращий результат). Максимальна кількість балів за тестування становить 10 балів.						
Вимоги до письмової роботи	Студент виконує індивідуальну презентаційну роботу, яка є допуском до складання екзамену. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу.						
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за три змістові модулі: ЗМ 1. Поточний контроль (1-30 балів). ЗМ 2. Самостійна робота (1-10 балів). ЗМ 3. Індивідуальне науково-дослідне завдання (1-10 балів). Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою менеджменту і маркетингу, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.						
8. Політика курсу							
Політика курсу є студентоорієнтованою, спрямована на формування відповідних компетенцій шляхом активної комунікації та сприятливого навчального середовища. Підсумковою формою контролю є екзамен, який проводиться виключно у письмовій формі. Максимальна кількість 50 балів за експериментальну роботу. Структура білета включає 4 завдання, три теоретичні питання та тестові завдання. Правильна відповідь на кожне питання білету оцінюється максимум в 10 балів, тестові завдання – 20 балів. Також студенти мають можливість (за письмовою заявою групи) здавати екзамен у письмовій тестовій формі на платформі дистанційного навчання (http://www.d-learn.pu.if.ua).							

Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагиату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагиату/>. Відповідно, будь які прояви академічної доброчесності недопустимі, зокрема списування під час контрольних заходів чи екзаменів.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка ставиться, а нб округляється. Консультації студентам проводяться у відповідності до затвердженого кафедрою графіка (<https://kmim.pnu.edu.ua/графік-консультацій>). Також є можливість здачі студентами пропущених тем через використання системи дистанційного навчання(<http://www.d-learn.pu.if.ua>).

9. Рекомендована література

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] /Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету міністрів України [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]/ - Режим доступу: www.smida.gov.ua/db/emitent.
4. Конституція України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Богданович О.Г. Аналіз ефективності діяльності підприємства на засадах узгодження інтересів груп економічного впливу / О.Г. Богданович // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 1
6. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник/І.М.Бойчик. – К.:Кондор-видавництво, 2016. – 378 с.
7. Васильців Т.Г. Економіка малого підприємства: навчальний посібник /Т.Г.Васильців. – К.: Знання, 2013 - 301 с.
8. Говорушко Т.А. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу : [монографія] / Т.А. Говорушко, Н.І. Клімаш. – К. : Логос, 2013. – 204 с.
9. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства/ В.І.Гринчуцький. – К.: ЦУЛ, 2-е вид.. 2019. – 304 с.
10. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Дзеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.
11. Єпіфанова І. Ю. Формування стратегії розвитку підприємства в сучасних умовах / Єпіфанова І. Ю., Дзюбо М. Ю. // Вісник ОНУ ім.. І.І. Мечнікова. – 2017. – Т. 22. – Вип. 2 (55). – С. 99-103.
12. Іванилов А. Економіка підприємства / А. Іванилов. – К.: ЦУЛ, 2019. – 728 с.
13. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. – Київ «Центр навчальної літератури», 2012. – 531 с.
14. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика підприємства: теорія, методологія та практика застосування: монографія / І.В. Кривов'язюк. – Луцьк, 2014. – 260с.
15. Кудренко Н.В. Теоретико-методичні підходи щодо оцінювання економічної ефективності функціонування підприємств / Н.В. Кудренко // Економіка і право. – 2015. – №18. – с.61-67.
16. Мельникова К.В. Методи управління підприємствами на основі збалансованої системи показників. // Вісник Хмельницького національного університету 2014, № 4, Т. 1. – С. 7-12.
17. Олександренко І.В. Методичні підходи до діагностики ефективності діяльності підприємства// Економічний форум. – 2015. – № 4. – с. 125 – 135.
18. Регіони України: статистичний щорічник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
19. Яркіна Н. Економіка підприємства/ Н.Яркіна. – К.: Ліра-К, 2017. – 596 с.

Викладач _____ Михайлів Г.В.